

קנה-סוכר מצרי *Saccharum spontaneum* פורח בבתי גידול לחים (דצמבר 2017)

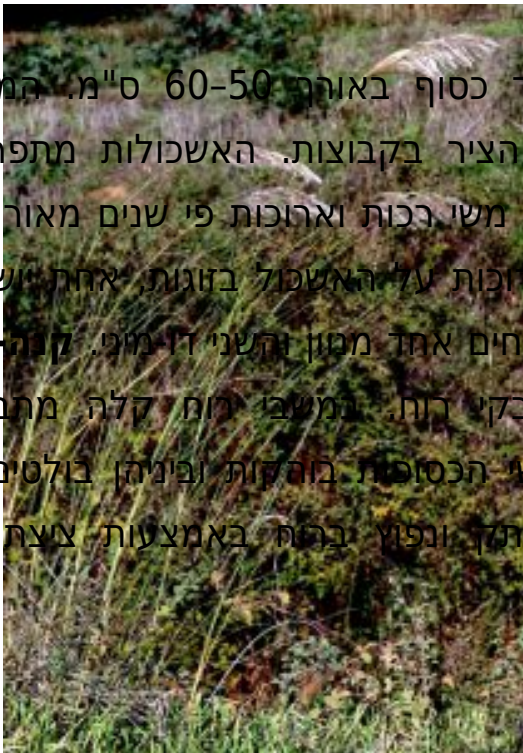
כתבה: ערגה אלוני

קנה-סוכר מצרי *Saccharum spontaneum* (דגניים) הוא צמח רב-שנתי המתנשא לגובה של 1.5-2 מ'. בקרקע יש לצמח קנה-שורש בעובי 10-15 מ"מ, המצמיח כלפי מעלה קנים נושאי עלים. הקנים עדינים ודקים ואינם חלולים. העלים סרגליים ארוכים וצרים, נדניהם עוטפים את הקנה. המשכו של העלה הוא טרף ארוך (כ-30 ס"מ), רוחבו 1.5-2 ס"מ, צבעו ירוק כהה, ובמרכזו קרין. עורק ראשי מלבין בולט במרכז הטרף. הלשונית הנמצאת בין הטרף לנדן קרומית. הפרקים החשופים בקנה מכוסים שעווה לבנה וכתמים ארגמניים.

קנה-סוכר מצרי - מראה כללי של הצמח בבית גידולו. צילמה: ערנה אלוני ©
מימין - מכבדים מתבדרים ברוח; משמאל - צמחים על אדמה כבדה צמוד לתעלת מים בפולג
להגדלה - לחצו על התמונות

בראש הקנה נישאת תפרחת שהיא מכבד כסוף באורך 50-60 ס"מ. המכבד מורכב מאשכולות רבים וארוכים המסודרים על הציר בקבוצות. האשכולות מתפרקים לאחר ההבשלה. בבסיס השיבוליות מצויות שערות משי רכות וארוכות פי שנים מאורך השיבולית. הן חסרות מלענים ובעלות שתי גלומות, ערוכות על האשכול בזוגות, אחת ישבת והשנייה נישאת על עוקץ קצר. לכל שיבולית שני פרחים אחד מסוג השני דו מיני. קנה-סוכר מצרי פורח מאוגוסט עד ינואר. הפרחים מואבקי רוח. במשבי רוח קלה מתבדר המכבד והאשכולות נוטים לצד אחד כששערות משי הכסופות בוחקות ופניהן בולטים האבקנים. לאחר החניטה והבשלת הפרי, הגרגר ניתק ונפוץ כשהוא באמצעות צעת שער דקה המחוברת לפרי.

קנה-סוכר מצרי - מכבדים בשיא הפריחה. צילמה: ערגה אלוני ©
בתמונה משמאל נראים אבקנים, צלקות והשערות הצמודות לשיבוליות
להגדלה - לחצו על התמונות

בארץ הצמח גדל בבת-גידול לחים, בעיקר במישור החוף על קרקעות חול-חמרה עם מי תהום גבוהים או בשולי ביצות במישור החוף גם קרוב לים. אוכלוסייה לא גדולה קיימת בגולן ולאורך בקעת הירדן. הצמח חזק, עמיד למחלות, גדל בתחום pH אופטימלי (5-6), אך הצמח מחזיק מעמד גם ב-pH בטווח של 4.5-7.5. הצמח סביל למליחות והוא מתאושש מהר אחרי שריפה. בדרום-מזרח אסיה, הוא גדל באזורים עם כמות רבה של גשמים על קרקעות קלות וחוליות, אך גם באזורים פחות גשומים. בהודו מדווח שהצמח חודר למטעי תה ושדות כותנה.

תפוצתו העולמית נרחבת. מצוי באזורים טרופיים ותת טרופיים של העולם הישן. הצמח מצוי במזרח אפריקה ובחצי האי ערב מאלג'יר דרך אזרביג'אן וליפן בצפון, וממוזמביק ועד לאיי פיג'י בדרום. הצמח נפוץ מאד בהודו, ופחות בדרום מזרח אסיה. מצוי בטהיטי איי קרולין סין, טייוואן, מלזיה ודרך האוקיינוס השקט לגינאה החדשה. מצוי באוסטרליה במערב אפריקה במצרים ופחות באזור הים תיכוני. באמריקה תפוצתו מוגבלת לצד המערבי מצוי בפנמה ובקוסטה ריקה.

שימושים בצמח: בהודו ובמזרח הקנים נאספים ומהם מייצרים גדרות בחצרות הבתים. במזרח אסיה נאספים ניצני קנים צעירים שעולים מהקרקע ונאכלים ירוקים או מבושלים. אך עיקר חשיבותו של הצמח הוא ביצירת בני כלאיים עם **קנה-סוכר תרבותי** *Saccharum officinarum*. תכונות הצמח החשובות של עמידות נגד מחלות, הסתפקות בכמות מים לא גבוהה באיכות שונה, מקנה לו את חשיבותו.

בארץ גדלים שלושה מינים של קנה-סוכר. המין הקרוב ל**קנה-סוכר מצרי** הוא **קנה-סוכר גבוה** *Saccharum ravennae* הגדל בנאות מדבר בבקעת הירדן וסביבי ים המלח.

ספרות:

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א 2005 צמחי ישראל, המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה.

Digital plants of Karnataka India, institute of science:

www.florakarnataka.ces.iics.ac.in

Flora of Pakistan: www.floras.org

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2017 קנה-סוכר מצרי *Saccharum spontaneum* פורח בבתי גידול לחים (דצמבר 2017), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 4.

<https://www.kalanit.org.il/saccharum-spontaneum-12-17>